

Cirkulärnr: 08:60
Diariernr: 08/2817
Handläggare: Jenny Norén
Avdelning: Avdelningen för Vård och omsorg
Sektion/Enhet: Sektionen för Hälsa och jämställdhet
Datum: 2008-08-20
Mottagare: Kommunstyrelse
Kommundirektör
Socialchef
Socialtjänstförvaltningar
Individ- och familjeomsorg/IFO-enheter
Rubrik: Information om bedömningskriterier och förstärkt tillsyn
gällandes kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor
och barn som bevittnat våld

CIRKULÄR 08:60

Avdelningen för vård och omsorg
Sektionen för hälsa och jämställdhet
Jenny Norén

Kommunstyrelse
Kommundirektör
Socialchef
Socialtjänstförvaltningar
Individ- och familjeomsorg/IFO-enheter

Information om bedömningskriterier och förstärkt tillsyn gällandes kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld

Under våren 2007 fattade regeringen beslut om förstärkt tillsyn av socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld (Regeringsbeslut 53, 2007-05-03, S2007/4337/ST) samt gav Socialstyrelsen i uppdrag att kvalitetssäkra bedömningsinstrument för socialtjänstens insatser för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld (Regeringsbeslut 21, 2007-06-20, S2007/5730/ST). Dessa beslut blev senare delar i Regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skrivelse 2007/08:39).

Bedömningskriterierna är nu färdigställda och ska beslutas den 20 augusti 2008. Under hösten 2008 kommer Länsstyrelserna med utgångspunkt från kriterierna utföra en tillsyn av 80 utvalda kommuner. Uppdraget ska redovisas i en delrapport i slutet av hösten 2008 och i en slutrapport den 1 december 2009.

Här nedan ges en kort information om och sammanfattning av bedömningskriterierna.

De nationella bedömningskriteriernas status

Nationella bedömningskriterier utgör ett bedömningsverktyg för den operativa sociala tillsynen som utgår från gällande lagstiftning och övrig normering. Tillsynsmyndigheterna svarar självständigt för sina bedömningar och de beslut som fattas med stöd av de nationella bedömningskriterierna och den operativa tillsynens övriga iakttagelser.

Bedömningskriterierna uttrycks i form av mål/önskat tillstånd som kan härledas från lagstiftning, bakomliggande intentioner och normering i form av föreskrifter och allmänna råd. De har sedan operationaliserats i ett antal variabler, som anger vilka aspekter/faktorer som är viktiga att observera för att ett bedömningskriterium ska anses vara uppfyllt. Många av kriterierna härleds ur socialtjänst-

lagen som är en målinriktad ramlag. Att lagen är målinriktad, och att kriterierna tar sin utgångspunkt i dessa mål, innebär att det kan finnas andra sätt att uppnå målen på än de som pekas ut i variablerna. Länsstyrelsen kan därför bedöma att kriteriet är uppfyllt på annat sätt. Ett undantag är de bedömningskriterier vars variabler baseras på mer detaljerade bestämmelser i lag och föreskrift och som pekar ut ett särskilt tillvägagångssätt som inte får ersättas med något annat, t ex ett ärendes handläggning.

Målgruppen för bedömningskriterierna

Den huvudsakliga målgruppen för bedömningskriterierna är kvinnor som utsätts för våld av en närstående (5 kap 11 § 2 st. SoL) och barn som bevittnar våld (5 kap 11 § 3 st. SoL). Gemensamt för samtliga bedömningskriterier är att de avser våld mellan närstående. Utgångspunkten för om någon ska betraktas som närstående eller inte är om det föreligger en nära och förtroendefull relation mellan honom eller henne och den som utsatts för brottet. Exempelvis kan makar, sambor, pojk- och flickvänner som en person har eller har haft ett mer fast och varaktigt förhållande med, föräldrar och fosterföräldrar, mor- och farföräldrar, mostrar och fastrar, syskon, barn och barnbarn komma att omfattas av närståendebegreppet. Bedömningen ska göras utifrån familje- och levnadsförhållandena i det enskilda fallet. I uppdraget ingår att beakta de särskilda behov som särskilt utsatta grupper av kvinnor kan ha, exempelvis äldre kvinnor, kvinnor med missbruksproblematik, kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor med funktionshinder.

Ansvarsområden och variabler för bedömningskriterierna

26 bedömningskriterier är uppdelade i åtta ansvarsområden; Uppsökande och förebyggande arbete, Kvalitet, Samverkan, Säkerhet, Handläggning och dokumentation, Insatser, Barnets behov, Vårdnad boende och umgänge. Till varje bedömningskriterium finns knutet ett antal variabler (aspekter/faktorer) som underlag för att göra en bedömning av om kriteriet är uppfyllt eller inte. Nedan följer en kort sammanfattning av de olika områdena som ska bedömas.

Informationskällor för tillsynen

Länsstyrelserna kommer i den förstärkta tillsynen utgå från en mängd olika informationskällor beroende på bedömningskriteriet. Bland annat kommer relevant information hämtas från:

- Kommunens webbplats och informationsmaterial
- Kommunens handlingsplan, verksamhetsplan, eller annat styrdokument där rutiner finns beskrivna
- Intervju med socialchef, avdelningschef eller motsvarande
- Intervju med enhetschef eller handläggare som möter våldsutsatta kvinnor

- Intervju med den person som är ansvarig för extern samverkan och/eller intern samordning
- Intervju med person med särskild kompetens inom området våldsutsatta kvinnor
- Intervju med representanter från kvinnojour, brottsofferjour, polisen och hälso- och sjukvården
- Intervju med våldsutsatta kvinnor och/eller barn
- Urval av personakter, barnets eller kvinnans, eller ”Kronologisk pärm” eller annan likvärdig källa för att finna ansökningar, anmälningar eller förhandsbedömningar som inte kan hänföras till en personakt.

Ansvarsområde: Uppsökande och förebyggande arbete

Här bedöms bland annat;

- om socialtjänsten informerar om vilket stöd som finns i kommunen för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, t.ex. genom att informera kontinuerligt genom allmänna kanaler om var och hur en våldsutsatt kvinna kan få stöd och skydd.
- om socialtjänsten bedriver ett uppsökande arbete för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, t.ex. genom samverka med andra aktörer som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld (t.ex. hälso- och sjukvården och polisen, skolan, kvinnojourer och brottsofferjourer)
- om socialtjänsten arbetar aktivt för att identifiera olika grupper av våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, bland dem som redan är aktuella inom socialtjänsten.
- om socialtjänsten har insatser och verksamheter att erbjuda för personer som utövar våld mot närstående för att de ska få hjälp att komma till rätta med våldsbeteendet.

Ansvarsområde: Kvalitet

Här bedöms bland annat;

- om socialtjänsten har kvalitetssystem för arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, t.ex. genom att socialtjänsten har dokumenterade uppföljningsbara mål för arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, samt rutiner för handläggning och dokumentation av ett ärende som används av all personal som möter klienter/brukare.
- att kommunen säkerställer att personalen har kompetens för att utföra socialtjänstens uppdrag när det gäller våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, t.ex. genom att ha tillgång till minst en person med särskild kompetens när det gäller våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, samt fortlöpande kompetensutveckling för personal som kan möta våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld.

Ansvarsområde: Samverkan

Här bedöms bland annat;

- om socialtjänsten har rutiner för samverkan och samarbete med aktörer utanför kommunen i kvinnofridsarbetet, t.ex. genom att ha klargjort vilken personal som har ansvar för det externa samarbetet avseende insatser till den enskilde.
- om socialtjänsten har rutiner för samverkan och samarbete i kvinnofridsarbetet inom kommunen, t.ex. genom att ha klargjort vilken personal som har ansvar för det interna samarbetet kring insatser till den enskilde.

Ansvarsområde: Säkerhet

Här bedöms bland annat;

- om socialtjänsten tillgodoser en våldsutsatt kvinnas behov av skydd, t.ex. att det genomförs någon slags hot- och riskbedömning i handläggning av ett ärende som gäller en våldsutsatt kvinna och ev. barn som bevittnat våld, samt att det sekretesskydd som skyddade personuppgifter innebär upprätthålls.

Ansvarsområde: Handläggning och dokumentation av ärenden som gäller vuxna

Här bedöms bland annat;

- att socialtjänstens handläggning av en ansökan/anmälan tillgodoser den enskildes rättssäkerhet, t.ex. att en kvinna som är föremål för en utredning med anledning av våld från en närstående har egen personakt och att utredningen bedrivs skyndsamt.
- att socialtjänstens beslut tillgodoser den enskildes rättssäkerhet, t.ex. genom att beslutet eller avslaget är dokumenterat.

Ansvarsområde: Insatser

Här bedöms bland annat;

- att socialtjänsten kan tillgodose de behov av stöd och skydd som olika grupper av våldsutsatta har, t.ex. att en kvinna som har behov av, och önskar, akuta skydds- och stödinsatser, boende till skydd pga. våld från en närstående, rådgivning/stödsamtal eller andra stödinsatser får detta. Grupper att särskilt beakta är: våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem, funktionshinder, utländsk bakgrund eller som är äldre, samt också personer som lever under hedersrelaterat våld och förtyck eller i en samkönad relation.

Ansvarsområde: Barnets behov

Här bedöms bland annat;

- att en förhandsbedömning av barnets situation skyndsamt görs när ett barn bevittnat våld
- att en polisanmälan alltid övervägs om barnet misstänks vara utsatt för brott, t.ex. att socialnämnden alltid tar ställning till om en polisanmälan ska göras och att detta finns dokumenterat
- att socialtjänstens utredning om ett barn som bevittnat våld beskriver våldet i tillräcklig utsträckning så att barnets behov kan tillgodoses, t.ex. att det framgår i utredningen vilken typ av våld eller övergrepp barnet bevittnat och hur frekvent det är/har varit, om barnet självt varit utsatt för våld och vilka konsekvenser våldet haft för barnet.
- att socialtjänsten har insatser för att möta de behov av stöd och skydd som barn som bevittnat våld har

Ansvarsområde: Vårdnad boende och umgänge

Här bedöms bland annat;

- att våldets betydelse uppmärksammas i samarbetsamtal i relationer där det finns uppgifter om våld, t.ex. att socialtjänsten klargör om det förekommer/förekommit våld i relationen innan man inleder samarbetsamtal och att det erbjuds enskilda samtal eller samtal under alternativa former med parterna om det förekommit eller förekommer våld i relationen.
- att det i snabbupplysningar till rätten angående vårdnad, boende och umgänge framgår om det finns uppgifter om våld, i vilken omfattning och hur allvarligt det är.
- att socialtjänsten fäster särskilt avseende vid uppgifter om våld i utredning om vårdnad, boende och umgänge, t.ex. att det i utredningar framgår om det förekommer/förekommit våld, i vilken omfattning, vilken typ av våld, hur länge det pågått och vem som har utsatts.

Ytterligare information

För mer information om bedömningskriterierna och den förstärkta tillsynen kontakta Dick Lindberg, Sociala tillsynsenheten, Socialstyrelsen, e-post: Dick.Lindberg@socialstyrelsen.se, telefon: 075-247 35 38.

Frågor med anledning av detta cirkulär kan även ställas till Jenny Norén, Avdelningen för vård och omsorg, e-post: jenny.noren@skl.se, telefon: 08-452 7687.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för vård och omsorg

Ellen Hyttsten

Jenny Norén